

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

Bp

(Hely)

1919. x. 22

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Nemzeti Színház

Idő

"1919"

Személy

A Nemzeti Színház épülete

Budapest, október 21.

Kürthy György, a Nemzeti Színház tagja, érdekes ötletet vet fel hozzánk intézett alábbi soraiban első állami műintézetünk régen vajudó sorsát illetően. Az ötlet pénzügyi szempontból feltétlenül előnyös megoldást propagál, de művészeti szempontból is megérdemli, hogy az illetékesek foglalkozzanak vele.

Talán időszerűtlennek tetszik ez a téma — írja Kürthy — most, amikor az anyagihiány aranykorát éljük, a drágaság pedig részegen tobzódik és szökésszerűen nő; már nem tíz és nem husz, de száz és ezer százalékkal ugrik hétről-hétre fölfelé. Amikor a munkanélküliséget nem sikerül munkalkalmakkal — ha még oly kicsiny arányban is — enyhíteni; amikor a feje tetején áll a mi kis nyomorult világunk. Látszólag tehát nem idő- és alkalomszerű erről a kérdéstről cikkezni és mégis: engedjék meg nekem, hogy néhány sorban szót kérjek a — bevallom — nekem szent és intim ügyben, a Nemzeti Színház régen vajudó épületkérdése ügyében, mert az a felfogásom, hogy az ilyen fontos kérdést nem szabad az utolsó percre hagyni; foglalkozni kell vele jóval mielőtt az új épület alapkövét leteszük.

Ne firtassuk, kinek vagy kiknek volt az érdeke, hogy a Rákóczi-ut elején lévő öreg épület

évekig üresen és szomorúan kongott, hogy később — egy szerencsétlen gesztussal — a nagy jövedelmet húzó bérépületekkel együtt csakány alá kerüljön. Hiszen az illetők azóta (Istenem; tizenegy esztendő — nagy idő!) részint mint emberek, részint mint politikusok, vagy egyebek, meghaltak már. Nem is lényeges a jelen kérdés szempontjából: élnek-e, vagy nem, csupán tetteik sajnálatos eredményével kell ma számolnunk: az üres, bepalánkozott ősi Grassalkovich-telekkel, ott, a város szívében, ahol évekig kocsiraktár és gaz tenyészett és ahol ma sines egyéb, mint a régi, megszentelt épület néhány anyagi maradványa; ledöntött maradványoszlopok és mohos kőköcsök.

Ez a lény, ami adva van. Egy óriásos pusztaság terület, amire építeni kell. A háború előtt már el is dönt az új színház épületére kiírt pályázat. Azóta furtak és faragtak rajta; toldották-foldották bizottságok és ankétek; beleszólltak miniszteriális szakértők, intendánsok, építésszek, városatyák; javították és újították a színház-technika legújabb vívmányai szerint hónapról-hónapra papiro. És multak az idők, belekerültünk a háborúba, a munkásanyag elment katonának, a rézet rekvirálták, az üzemek redukálódtak, majd megszűntek, az árak pedig fantasztikus, sohasem hallott módon rohantak elképzeltetlen magasságok felé. Építésre gondolni sem lehetett. Szerencsére.

És ez a pont, ahol a magam szerény nevében és hiszem: sokakéban a kollégáim és Budapest

régi, tradíciótiszteelő publikuma közül, vétőt emelhetek. A pályanyertes terv, a Töry—Pogány-féle sok tekintetben jó, színpadtechnikai szempontból lehet modern és elsőrangú, külső nézetre pedig megoszolhatnak a vélemények róla, az azonban bizonyos, hogy a lukrati vitás szemszögéből nézve nem tulságosan szerencsés megoldás. Jelenleg nem állnak pontos adatok a rendelkezésemre, de az bizonyos, hogy az egész felhasználható terület beépítését feltételező plánum, a régivel még állandó telt házakat feltételezve is (ami normális viszonyok között abszurdum) kisebb jövedelmet, (sőt majdnem biztos deficitet) jelent az államnak. Megengedem, hogy a nézőtér férőkapacitását is fokozni lehetett ezen a terven a régi Nemzeti Színházéhoz képest (ami — művészi szempontból — szintén legalább is csak kétes értékű haszon lehetne), de az építési költségek horribilis summája, bárha csak a békeárakat vesszük is alapul, olyan amortizációs terheket róna az állam-budgetre, amelyek nem volna arányban a bevételi állag rendelkezhető maximumával. Hiszen ilyenformán akár fűt is maradhatnánk, az ősi és alkalmatlan Népszínház épületében, ahol a bérösszeg és a régi telkek tőkemut-vesztése szintén felmérési azt a pluszt, amit a